

โครงการบูรณาการแก้ไขปัญาและพัฒนาพื้นที่ จ.น่าน ตามแนวพระราชดำริ เป็นพื้นที่ต้นแบบแห่งแรกของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เมื่อเห็นผลสำเร็จในระดับชุมชนที่อยู่รอดได้อย่างพอเพียงแล้ว จึงมีการขยายโครงการไปที่โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนอ่างเก็บน้ำห้วยกล้วยอันเนื่องมาจาก

สภาพพื้นที่ก่อนได้รับการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ปรับสภาพพื้นที่ทำนาขั้นบันได

บ้านโป่งลึก บ้านบางกลอย จ.เพชรบุรี...

2 หมู่บ้าน พื้นที่ขยายผลปิดทองหลังพระ

พระราชดำริ จ.อุดรธานี และมีเป้าหมายขยายผลปิดทองหลังพระไปสู่ 18 หมู่บ้าน 10 จังหวัด ซึ่งครั้งนี้เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ชื่อ “แผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ”

บ้านโป่งลึก และบ้านบางกลอย ต.ห้วยแม่เพรียง อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี เป็น 2 หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ขยายผลปิดทองหลังพระ เนื่องจากว่าเป็นพื้นที่ชายขอบติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง ไร้สัญชาติ แม้จะอยู่ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ที่มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์แต่มีปัญหาคือไม่มีระบบน้ำ ทำให้ชาวบ้านมีการบุกรุกป่า ถ้าตัดป่า ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง มีรายได้ต่ำมาก มีหนี้สินเข้าเกือบทั้งหมดหนี้สิน แต่หลังจากที่มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงก็เริ่มเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

นายเจษฎา สาระ นักวิชาการเกษตร

ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันทำอาบ

นายเจษฎา

ชำนาญการ รับผิดชอบโครงการพระราชดำริ สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี กรมพัฒนาที่ดิน เล่าว่า สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้สนองงานตามแนวพระราชดำริ ในพื้นที่บ้านโป่งลึก และบ้านบางกลอย โดยดูเรื่องของมิติดินซึ่งเป็นโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ขั้นแรกมีการสำรวจดิน และวางแผนการใช้ที่ดิน ซึ่งแบ่งการดำเนินงานออกเป็นระยะแรกพื้นที่บ้านบางกลอย รวม 356 ไร่ เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีความลาดชันน้อยไปสักมาก แต่เดิมก่อนที่จะมีโครงการปิดทองหลังพระชาวบ้านจะปลูกข้าวไร่ตามพื้นที่ลาดชันไม่มีการจัดระบบ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ และมีการเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกซึ่ง

เป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ได้ผลผลิตน้อยสุดอยู่ที่ 4 ถึง 15 ไร่ มีบางรายที่ได้ 15-25 ถึง 16 ไร่ ขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดังนั้น จึงต้องมีการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ด้วยการขุดคูรับน้ำ การปรับปรุงดินด้วยการปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน การตรวจวิเคราะห์ค่าความอุดมสมบูรณ์ของดิน รวมทั้งการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ รอบขอบเขา ขุดนาขั้นบันไดเพื่อปลูกข้าวและปลูกผัก พืชไร่บนคันนา ปลูกหญ้าแฝกตามแนวระดับเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ทำฝายกั้นน้ำเก็บกักน้ำและรักษาความชุ่มชื้น ทำทางลำเลียงน้ำไว้

นาตามแนวระดับของพื้นที่ ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ มีการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก สารเร่ง พด.1 จากเศษวัชพืชในพื้นที่ ทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษผัก ผลไม้ เศษอาหารในครัวเรือนสำหรับฉีดพ่นในนาข้าวและแปลงผัก ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดและจัดหาเมล็ดพันธุ์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

อย่างไรก็ตาม สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรีได้เข้ามาถ่ายทอดความรู้ว่าโครงการนี้คืออะไร การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำจะทำให้ผลผลิตข้าวดีขึ้น ส่งผลให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยให้เขามีส่วนร่วมในการขุดนาขั้นบันไดเพื่อให้เขาได้ลงมือเองจะได้ทำเป็น คือเราสอนทุกอย่างพร้อมทำให้อู และให้เขาลองปฏิบัติเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ขณะนี้พื้นที่บ้านบางกลอยทั้ง 356 ไร่ ได้จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานไว้เรียบร้อยแล้ว กำลังขยายสู่ระยะที่สองในบ้านโป่งลึก อีกประมาณ 300 ไร่

...การดำเนินการในครั้งนี้ จะช่วยให้ชาวบ้านในพื้นที่บ้านบางกลอยและบ้านโป่งลึกมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถมีพื้นที่ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว อยู่อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปไหน ไม่ต้องบุกรุกทำลายป่าไม้ สำคัญคือการอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน...

อีกทั้งสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่ตามแนวชายแดนตั้งแต่ราชบุรี กาญจนบุรี ตาก ไปถึงแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ.